

LT

YOUTH-LED PARTICIPATORY ACTION PRIEMONIŲ RINKINYS

[Apie ekologinį nerimą]

YouCare
Youth Creating Action
Research on Eco-anxiety

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

"Nieko apie mus be mūsų nėra" Kodėl šis priemonių rinkinys?

Youth-led Participatory Action Research (YPAR) įgalina skirtingas trajektorijas turinčius jaunuolius tyrinėti ir spręsti su jų gyvenimu susijusias problemas.

Kaip asmenys ar organizacijos, dirbantys su jaunimu ir (arba) jaunimui, labai svarbu, jog mes pakeistume scenarijų ir užtikrintume, kad **jaunimas pats kurtų savo istorijas ir žinias** bei informuotų bendruomenę, akademinę aplinką ir politiką.

Iš tiesų, šiame priemonių rinkinyje pamatysite, kad (participatory action) tyrimai yra veiksmingas būdas ne tik suprasti sudėtingas tikroves, bet ir imtis konkrečių veiksmų joms kolektyviai spręsti.

Taip yra apie vis didėjančias problemas, pavyzdžiui, **ekologinį nerimą***, kuris toli gražu nėra individuali problema, o tam, kad būtų išaiškinta, reikalauja atviros erdvės mainams ir visuomenės reakcijai.

Tačiau, jei ekologinis nerimas yra tema, į kurią čia sutelksime dėmesį,

YPAR gali būti naudojama daugeliui kitų klausimų ir kontekstų. Tiesą sakant, dauguma šiame priemonių rinkinyje siūlomų metodų yra pritaikyti įvairiose srityse, ir visus juos galite rasti pabaigoje pateiktoje bibliografijoje!

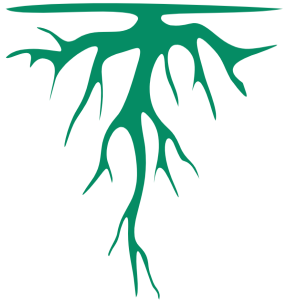
Kol tai taps norma aukštesniuose sprendimų priėmimo lygmenyse, mūsų atsakomybė yra rūpintis, stiprinti ir dauginti jaunimo vadovaujamas iniciatyvas visur, ir ypač ten, kur jaunimas yra sistemingai nutildytas.

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.

Turinys

Kas yra (Y)PAR ?	2
Apibrėžimas.....	2
Šiek tiek istorijos.....	4
YPAR praktikoje	5
1) Nustatyti	5
Pagrindiniai klausimai, kuriuos reikia užduoti.....	5
Tyrimo klausimas ir tikslai.....	7
2) Rinkti	7
(Poriniai) Interviu.....	8
Fokus Grupės.....	10
(Klimato) Emocijų Ratas.....	11
Menais paremti metodai.....	12
Apklausa.....	15
Dienoraščio įrašai.....	15
3) Analizuoti	15
4) Veikti	18
5) Vertinti	19
Galimi pavojai ir apribojimai	21
Žodynas	23
Bibliografija	25
Priedai	28

Kas yra (Y)PAR ?

Apibrėžimas

YPAR (Youth-led Participatory Action Research) remiasi **Participatory Action Research (PAR) pagrindais - tai bendradarbiavimu grįstas ir transformuojantis mokslinių tyrimų būdas, kai žmonės, kuriems tam tikra problema daro didžiausią poveikį, aktyviai dalyvauja ją tiriant ir sprendžiant.**

Šiuo atveju, kadangi žmonės, kuriuos labiausiai veikia ekologinis nerimas*, yra jaunimas nuo 14 iki 25 metų, galime kalbėti apie **Youth-led PAR.**

Skirtingai nuo tradicinių tyrimų metodų, pagal kuriuos tyrėjas turi galios santykį su tiriamaisiais, PAR skatina demokratiškesnį ir teisingesnį požiūrį, pagal kurį problemą išgyvenantys asmenys yra tikrieji ekspertai. Jie vadovauja ir dirba kartu su tyrėjais žinių kūrimo ir taikymo procese. Šia prasme PAR yra ypač vertingas sprendžiant socialines ir ekologines problemas, susijusias su nelygybe ir spauda.

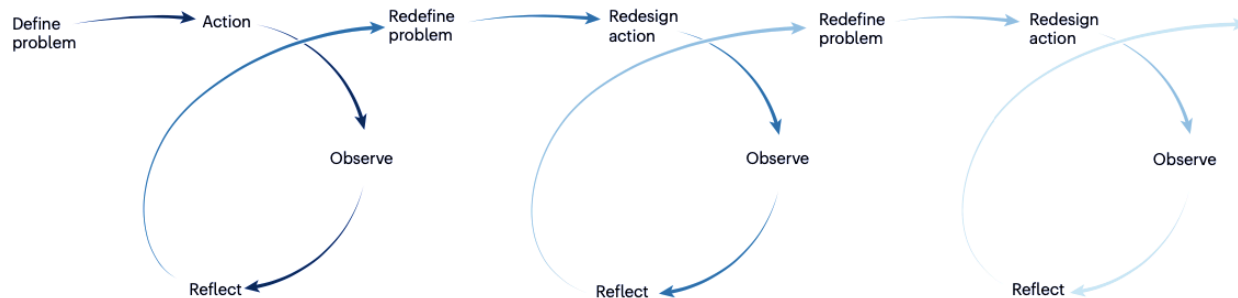
PAR ne tik informuoja, bet ir transformuoja.

PAR yra **orientuotas į veiksmą**, t.y. siekiama ne tik surinkti duomenis, bet ir paskatinti reikšmingus pokyčius, kartu stiprinant dalyvių santykius ir gebėjimus. Kitaip tariant, PAR dėmesys sutelkiamas ne į žinių kūrimą jų

* Šis terminas kelia klausimus dėl jo gebėjimo atspindėti skirtingą ir nevienodą patirtį susiduriant su ekologine krize, taip pat dėl jo (ne)tinkamo vartojimo politiniame ir žiniasklaidos diskurse. Nepaisant to, jis išlieka plačiausiai paplitusiu terminu, apibūdinančiu intensyviausias individų ir bendruomenių susirūpinimo klimatu apraiškas. Čia remiamės S. Clayton (2020) apibrėžimu, t.y. nerimas, susijęs su dabartinėmis ir būsimomis klimato kaitos pasekmėmis, veiksmų stoka reaguojant į jas ir abejonės dėl numatomų pasekmių.

pačių labai, o į žinių naudojimą kaip emancipacijos ir (socialinės, politinės, aplinkos) transformacijos priemonę.

Todėl svarbu nepamiršti, kad visi PAR tyrimai yra **atviri nežinomybei**: iš pradžių pasirinkta problema ir veiksmai taip pat gali būti keičiami proceso eigoje, vadinamajame **PAR cikle (participatory action research cycles)**.

(Cornish et al., 2023)

Apibendrinant galima teigti, kad **PAR praktikoje svarbiausi yra šie 4 pagrindiniai principai**:

- 1. Tiesioginės patirties autoritetas:** manoma, kad norint gauti pagrįstų ir naudingų žinių, labai svarbi yra gyvenimiška patirtis tų, kuriems problema turi įtakos.
- 2. Žinios veikiant:** naujos žinios kuriamos per pokyčių procesą; jos nėra atskirtos nuo veiklos, bet su ja susipynusios.
- 3. Tyrimas kaip transformuojantis procesas:** pats procesas yra skirtas suteikti dalyviams ir jų bendruomenėms teigiamų pokyčių, nes jie dalyvauja tyrime.
- 4. Bendradarbiavimas per dialogą:** PAR remiasi kritiniu dialogu ir bendradarbiavimu, pasitelkiant įvairius visų dalyvių įgūdžius ir patirtį sprendimams rasti.

Šiek tiek istorijos...

PAR turi galias šaknis intelektualų ir aktyvistų pastangose **sumažinti atotrūkį tarp universitetų ir bendruomenių**. Šio tyrimo būdo raida remiasi įvairiomis tradicijomis, įskaitant čiabuvių metodologijas, Lotynų Amerikos išsilaisvinimo judėjimus, indėnų ir afrikiečių kovas, juodaodžių feministinę mintį ir euroamerikiečių mokslinių tyrimų praktiką. XX a. septintajame ir aštuntajame dešimtmetyje atsiradusi kaip įtakinga tyrimo forma, PAR tapo **svarbiausia antikolonijinių judėjimų dalimi**, metančia iššūkį ne tik teritoriniam ir ekonominiam dominavimui, bet ir Vakarų mokslo autoritetui žinių apibrėžime. Tai sukėlė tiek radikalų, antikolonijinį PAR naudojimą, tiek labiau reformistinius metodus, kuriais siekiama institucinių pokyčių.

YPAR išsivystė iš PAR XX a. pabaigoje, **tai paskatino švietimo, jaunimo įgalinimo ir socialinio teisingumo judėjimai**. Įkvėptas Paulo Freire'o kritinės pedagogikos, kurioje švietimas pabrėžiamas kaip išsilaisvinimo priemonė, YPAR atsirado tam, kad jaunimas, ypač iš marginalizuotų bendruomenių, taptų aktyviais tyrėjais ir sprendimų priėmėjais, siekiančiais pakeisti galios struktūras.

YPAR praktikoje

YPAR **tyrimo procesas vyksta visuose etapuose** - nuo problemos nustatymo, duomenų rinkimo ir analizės iki sprendimų įgyvendinimo.

1) Nustatyti

Pagrindiniai klausimai, kuriuos reikia užduoti...

➔ Kokį **vaidmenį** šiame projekte **atliks jaunimas** ir kokią unikalią patirtį ar įžvalgas, kurios yra labai svarbios projekto sėkmei, jie įneš?

➔ Kas rengia ir valdo tyrimo procesą? Kaip užtikrinsite **sąžiningą galios pasidalijimą** ir **vienodą suaugusiųjų, specialistų ir jaunimo balsą** projekte?

➔ Kam **tarnauja** tyrimas? Kieno pasaulėžiūra atkurama?

➔ Ar daugiausia dėmesio skiriate konkrečiai amžiaus grupei ar bendruomenei, kuri istoriškai susidūrė su istorine ir nuolatine marginalizacija? Kokius metodus naudosite siekdami įtraukti šios tikslinės grupės jaunimą? Ar jūsų komandoje dirbantys suaugusieji yra išklause mokymus arba turi patirties, kuri leistų jiems **veiksmingai padėti šiai grupei**?

➔ Ar projektas atitinka dalyvaujančio jaunimo raidos etapą? Ar jūsų komanda turi patirties dirbant su šia grupe ir **ar jūsų tikslai atitinka jų poreikius**? Kaip aktyviai skatinsite jų dalyvavimą?

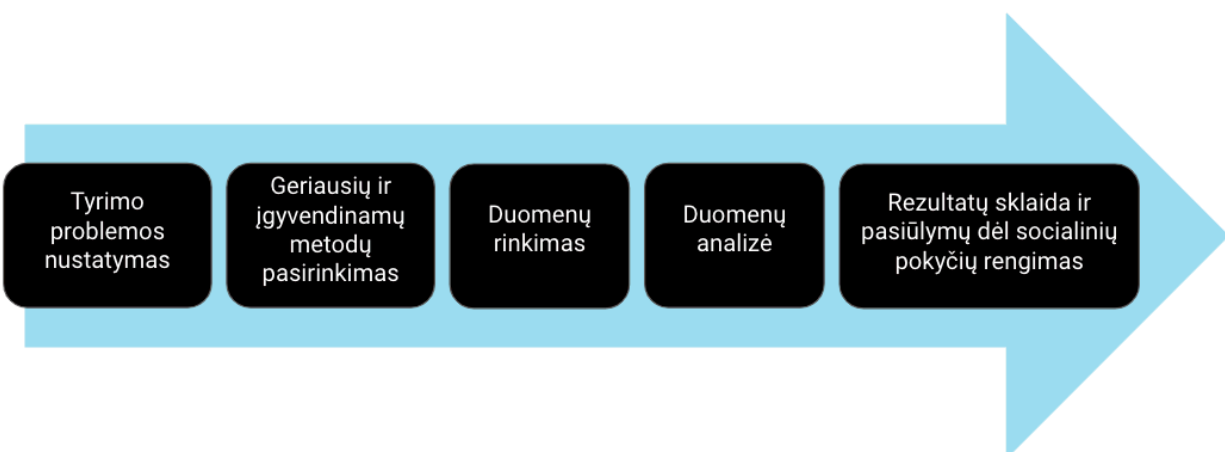
➔ **Kodėl šios žinios kuriamos?** Kam šios žinios naudingos? Kas ir kaip nusprendžia, kokie tyrimo aspektai bus užrašyti, skleidžiami ir naudojami?

DALYKAI, Į KURIUOS REIKIA ATSIŽVELGTI TELKIANT IR ĮTRAUKIANT DALYVIUS

- Venkite pernelyg didelių pažadų ir **aiškiai nurodykite savo ketinimus ir tikslus.**
- Dėmesį sutelkite į **tvirtų santykių kūrimą**, o ne tik į rezultatų siekimą.
- Žinokite savo **poziciją** - tokie veiksniai kaip amžius, lytis, etninė kilmė, klasė, politika ir prielaidos apie problemą gali turėti įtakos tyrimo procesui.
- Svarstydami įvairovės klausimą, **venkite simbolizmo**, atidžiai apmąstydami, kieno požiūriai įtraukti iš pradžių ir kodėl, ir pripažinkite bet kokią privilegijuotą prieigą dėl rasės, klasės, lyties, veiksnio ir jų sankirtų.
- Apsvarstykite, ar reikalingas tėvų **sutikimas**, ypač kai į tyrimą įtraukiami nepilnamečiai.
- Prieš prasidedant tyrimo proceso dirbtuvėms galite susitarti dėl **pagrindinių taisyklių** smegenų šturmo (ang. brainstorming) pagalba (pvz., Nėra kvailų klausimų...).

VEIKSMO TYRIMO PROCESAS

From CVC Academy

Tyrimo klausimas ir tikslai

Svarbu, jog dalyviai dalyvautų **apibrėžiant tyrimo klausimą (-us) ir tikslus**, siekiant užtikrinti, kad tyrimas būtų tiesiogiai susijęs su jų patirtimi ir rūpesčiais.

1.1. TYRIMO TIKSLŲ IR KLAUSIMŲ KŪRIMAS

Įsitikinę, kad dalyviai yra susipažinę su PAR ir sutinka, kad jis tinka jų projektui, galite padėti jiems aptarti tyrimo tikslus ir paskirti (paaiškindami, kad jais bus grindžiamas tyrimo planas ir įgyvendinimas). Šiuo tikslu **dalyviams galite suteikti šiuos klausimus apmąstymui:**

Tyrimo tikslų nustatymui (**KODĖL**) :

- Lape su užrašu „*Kodėl?*“ aptarkite tyrimo svarbą, ar jis bus naudojamas vidaus poreikiams įvertinti, ar išorės poreikiams, pvz.: mobilizuoti bendruomenę.
- Surinkite ir užfiksuokite šiuos tikslus, o tada nukreipkite dalyvius, kad jie suformuluotų šiuos tikslus į konkrečius tyrimo klausimus.

Tyrimo pagrindinių klausimų nustatymui (**KAS**) :

- Parodykite lapą, pavadintą „*Tyrimo klausimai: Į kokius svarbius klausimus norite atsakyti?*“ Pateikite pavyzdį, o tada paprašykite dalyvių nustatyti svarbius tyrimo klausimus, atsižvelgiant į jų tikslus.

2) Rinkti

Duomenų rinkimo metodikos, kurias galima taikyti dirbant pagal YPAR tyrimo būdą, yra tokios pat įvairios kaip ir kontekstai bei bendruomenės, kurios jas taiko praktiškai. Svarbu, jog dėl pasirinktų tyrimo metodų susitartų fasilitatoriai ir dalyviai. Taip pat, kad medžiaga būtų bendrai kuriama ir registruojama. Toliau rasite keletą dažniausiai naudojamų kokybinių metodų.

YPAR nėra nustatytas tyrimo metodų rinkinys. Čia svarbiausia - kūrybiškumas!

(Poriniai) Interviu

Porinių interviu metu **du dalyviai apklausiami kartu bei duoda interviu vienas kitam**. Trečiasis asmuo gali tarpininkauti, fasilituoti diskusiją, tačiau pokalbis vyksta tarp dviejų dalyvių.

Šio proceso metu analizuojama dviejų dalyvių sąveika, įskaitant susitarimus, nesutarimus ir bendrus pasakojimus, siekiant suprasti kaip jie kartu kuria temos prasmę.

GERI KLAUSIMAI...

Yra atviri (skatinantys atsakančiuosius apibūdinti jausmus ir pasakoti istorijas, pvz.: *Ar galite apibūdinti momentą, kai mokykloje jautėtės nepalaikomas?*)

Skamba pokalbio forma

Yra lengvai pasakomi

Yra aiškūs, trumpi ir konkretūs

KLAUSIMAI, KURIŲ REIKĖTŲ VENGTI...

Yra nukreipiantys (pvz.: *Ar manai, kad mokytojams nerūpi tavo jausmai?*)

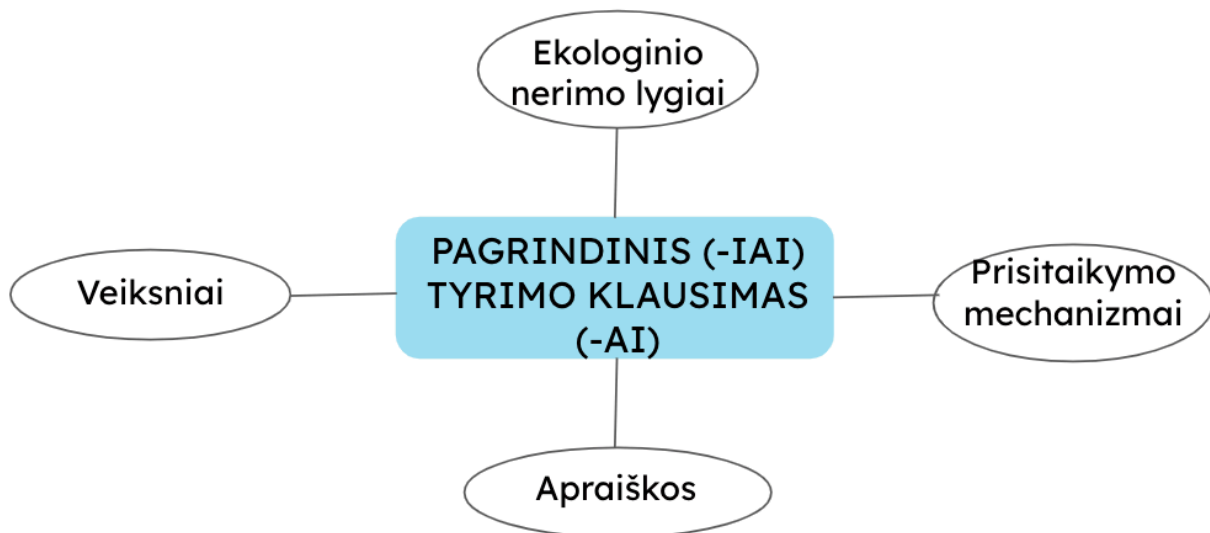
Turi kelis elementus (paverčia juos pernelyg ilgais, painiais ir sunkiai atsakomais)

2.1. EFEKTYVIŲ INTERVIU/FOKUS GRUPIŲ (ang. focus groups) KLAUSIMŲ KŪRIMAS

Norint paruošti dalyvius vesti interviu ir fokus grupes, vienas naudingas dalykas yra **sugalvoti diskusijos klausimus**.

- Tyrimo klausimą (-us) pateikite popieriaus lape, aplink jį užrašykite pagrindines informacijos kategorijas.

Pvz.:

- Paaiškinus, kuo skiriasi atviri ir uždari klausimai, grupė pasiskirsto į mažesnes komandas, kiekvienai iš jų priskiriama viena kategorija. Tuomet komandos 5-7 minutes galvoja klausimus, o vienas asmuo atlieka užrašinėtojo vaidmenį.
- Grupės dalijasi savo klausimais, o uždari ar nukreipiantys klausimai yra pažymimi.
- Grupės aptaria, kurie klausimai yra veiksmingi bei nustato panašias temas ir atrenka tai, kas **tinka interviu ir fokus grupėms**.

→ **PAPILDOMA VEIKLA** lavinti **interviu įgūdžius: Interviu vaidmenų žaidimas**

- Kiekvienam dalyviui duokite interviu vadovo kopiją
- Išmokykite juos, kaip naudotis technologija, kurią planuojate naudoti interviu įrašymui (diktofonu ir kt.)
- Suskirstykite grupę į poras ir nurodykite jiems paeiliui imti interviu vienas iš kito po 10-15 minučių, užrašant visus interviu metu kylančius klausimus.
- Sugrąžinkite grupę į vieną vietą ir paklauskite apie problemas, kurios iškilo vaidmenų žaidimo metu. Ar yra klausimų, kurie kėlė rūpesčių? Ar kokius nors klausimus reikia pakeisti? Ar yra kokių nors kitų klausimų, kurie iškilo?

Fokus Grupės

Fokus grupės – tai organizuotos diskusijos, kuriose dalyvauja grupė dalyvių, siekiant surinkti kokybinius duomenis. Jos yra įrankis, padedantis surinkti išsamius požiūrius, asmenines istorijas, skatinti dialogą ir kartu kurti idėjas ar sprendimus pagal diskusijų klausimus.

Fokus grupėse gali kilti sunkumų - dalyviai gali jaustis mažiau linkę būti atviri grupės aplinkoje, o diskusijos gali virsti debatais, taip apribojant individualios saviraiškos galimybes.

Fokus grupes paprastai veda gerai pasiruošęs **fasilitatorius**, dažnai pagalbą suteikia **užrašinėtojas** (arba diktofonas) ir **vertėjas** (kuris turėtų būti nors šiek tiek susipažinęs su tiriamuoju klausimu).

2.2. ISTORIJŲ PASAKOJIMAS "PRIE LAUŽO"

Novatoriškas būdas organizuoti fokus grupę galėtų būti tikro ar įsivaizduojamo laužo kūrenimas. Jei tikra ugnis nėra įmanoma, naudokite žibintuvėlius ar lempas, kad sukurtumėte "žibalinės lempos" atmosferą, atsineškite užkandžių stovyklavimui.

Pristatykite kokį nors daiktą kaip tokį, kuris nurodo, kad kalbėti gali tik tas žmogus, kuris jį laiko, o kiti turi klausytis.

Užduokite atvirus klausimus, kuriuos būsite nustatę, ir įrašykite dalyvių atsakymus skaitmeniniu diktofonu arba užrašykite ranka.

Tiriant jaunimo ekologinį nerimą, gali būti **svarbu parinkti klausimus, kuriuose būtų suderinta emocinė refleksija** (Kaip jaučiatės dėl...?), **praktinės įveikos strategijos ir įgyvendinami sprendimai** (Kaip ... verčia jus veikti?). Pavyzdžiai gali būti tokie:

➔ Kaip jaučiatės, kai susiduriate su naujienomis ar pokalbiais apie klimato kaitą?

- ➡ Ar galite apibūdinti momentą, kai jautėtės ypač paveiktas pasaulio ir (arba) aplinkos būklės?
- ➡ Kaip jausmai, susiję su aplinka, veikia jūsų santykius, pavyzdžiui, su draugais ar šeima?
- ➡ Kokiais būdais susidorojate su stipriais jausmais (teigiamais ar neigiamais), kylančiais galvojant apie aplinkosaugos problemas?
- ➡ Ar yra kas nors, kas jums padeda išlaikyti viltį dėl (aplinkos) ateities?
- ➡ Kokius pokyčius norėtumėte matyti savo mokykloje ar bendruomenėje, kurie padėtų jaunimui spręsti šias problemas?
- ➡ Kaip manote, ar jauni žmonės, tokie kaip jūs, gali ar negali daryti įtakos sprendžiant aplinkosaugos iššūkius, su kuriais susiduriame?

Nepamirškite, kad PAR – tai **galios pasidalijimas**. Visada skatinkite jaunimą padėti užduoti klausimus ir (arba) užrašyti atsakymus.

(Klimato) Emocijų Ratas

Emocijų ratų tikslas – padėti jauniems dalyviams atpažinti savo emocijas ir į jas įsitraukti. Žemiau pateiktas pavyzdys yra iš Panu Pihkala [Guide to Climate Emotions](#) (2024), kuriame prie kiekvienos emocijos pateiktas apibrėžimas ir nukreipiantis klausimas.

Jei naudosite šį vadovą ir ratą, padedantį įvardinti emocijas, nepamirškite būti atviri, nes **emocijos svyruoja ir sąveikauja tarpusavyje** įvairiais būdais.

Climate Emotions Wheel © 2024

ClimateMentalHealth.Net

Menais paremti metodai

Foto-balsas (ang. photo-voice)

Tikriausiai labiausiai paplitęs dalyvavimo pobūdžio vizualiųjų menų metodas foto-balsas, leidžiantis žmonėms fotografijomis išreikšti savo patirtį, idėjas ar rūpesčius. Dalyviai fotografuoja nuotraukas, kurias atspindi jų asmeninį požiūrį į tam tikrą temą, tada dalijasi ir aptaria šias nuotraukas grupėje. Šis metodas, dažnai naudojamas bendruomenės aplinkoje, suteikia asmenims,

ypač tiems, kurie gali jaustis nepatogiai išreikšdami savo mintis žodžiais, galimybę vizualiai išreikšti savo požiūrį.

Vizijų kūrimas (piešiant arba kuriant koliažą)

Vizijų kūrimo idėja - **pakviesti jaunimą mąstyti ne tik apie tai, kas egzistuoja**, bet ir kūrybiškai vizualiai išreikšti savo siekius. Iš tiesų, piešdami ar kurdami koliažą galime apeiti žodinio bendravimo apribojimus, materializuodami ateities galimybių istorijas, kurias gali būti sunku išreikšti kitaip.

Dirbti su istorijomis

Tai dirbti su prasme.

*Tai ne tik apie svajones,
Bet ir apie kolektyvinį, kitų galimų pasaulių,
įsivaizdavimą.*

2.3. DVI VIZIJŲ KŪRIMO VEIKLOS

1. **Koliažo** forma: Naudodami nuotraukas ir tekstus iš žurnalų ir laikraščių, paprašykite dalyvių individualiai išsirinkti vieną, kuris atspindėtų jų ateities vizijas, arba sukurti koliažą iš įvairių elementų. Tada suskirstykite dalyvius poromis, kad jie apibūdintų, ką jiems reiškia kiekvienas elementas, ir pakalbėtų apie tai, kokio galutinio įvykio jie tikisi.
2. **Piešimo** forma (bet gali būti ir muzika, daina, poezija...): Mažose grupelėse - ant ilgo balto lapo arba ant iš anksto užpildyto lapo, kuriame nupiešti miesto su įvairiais pastatais ir jo apylinkėmis kontūrai - paprašykite žmonių dviem etapais nupiešti pasaulį, kurio jie nekenčia, ir po to pasaulį, kurio jie nori.

Tyrimo kontekste piešimo procesas ir aprašymai leidžia nustatyti **pasikartojančias temas, simbolius ar idėjas** ir ieškoti **modelių, kurie atspindi bendrus dalyvių siekius, rūpesčius ar vertybes.**

Dalyvaujamasis teatras

Remdamasis **forumo teatro** (ang. forum theater) ir **engiamųjų teatro** (ang. theater of the oppressed) tradicijomis, kurias septintajame dešimtmetyje sukūrė brazilų dramaturgas Augusto Boal, šis metodas siekia suteikti galių marginalizuotoms bendruomenėms, paverčiant žiūrovus iš pasyvių žiūrovų į aktyvius dalyvius. Forumo teatre dalyviai suvaidina priespaudos scenas, tada daro pertraukas ir kviečia žiūrovus įsijausti į vaidmenis bei pasiūlyti alternatyvius veiksmus ar sprendimus.

Naudojant šį metodą YPAR, jaunimas gali dramatizuoti realią padėtį, kritiškai nagrinėti galios ir priespaudos sistemas, eksperimentuoti su įvairiais atsakymais ir kartu kurti pokyčių strategijas. Šis „**tikrovės repeticijos**“ procesas paverčia teatrą galinga tyrimo priemone.

Gali būti organizuojama forumo teatro sesija, kurioje jauni dalyviai vaizduoja nusivylimo dėl klimato neveiklumo scenas (pvz.: jaučiasi prislėgti dėl aplinkos niokojimo arba kalbasi su suaugusiaisiais, kurie atmeta jų susirūpinimą). Po scenos fasilitatorius sustabdo vaidinimą ir kviečia žiūrovus įsitraukti ir siūlyti įvairius atsakymus ar būdus, kaip spręsti šiuos scenarijus. Vėliau diskusijose galima aptarti, kaip šios strategijos galėtų veikti realiame gyvenime.

Apklausa

Apklausoje užduodami konkretūs klausimai, dažnai naudojant trumpo atsakymo, kelių atsakymų variantų ar skalės formatus. Apklausa gali būti atliekama internetu (naudojant programinę įrangą, pvz.: Survey Monkey), siunčiamas paštu arba pildomas asmeniškai (interviu stiliumi). Pastarasis būdas yra ypač veiksmingas, nes leidžia apklausos rengėjui užmegzti asmeninį ryšį su respondentais.

Apklausa yra naudingas renkantis duomenis iš didelės grupės ir **ypač veiksmingas renkantis kiekybinę informaciją**, pavyzdžiui, statistinius duomenis, o ne kokybines išvagas, pavyzdžiui, asmenines istorijas. **Jos ypač naudingas keliant politinius reikalavimus**, nes pareigūnai, politikos formuotojai ir žiniasklaida paprastai reaguoja į tikslus duomenis.

Hogg ekologinio nerimo skalė ([Hogg et al., 2024](#)) – tai atnaujintas 13 punktų klausimynas, skirtas klimato nerimui, kaip psichologinei reakcijai į klimato kaitą, įvertinimui. Jį galima naudoti plačiose apklausoje kiekybiniam duomenims rinkti.

Dienoraščio įrašai

Paskutinis metodas, kurį čia pristatysime, yra dienoraščio rašymas. Jo metu dalyviai reguliariai fiksuoja savo mintis, patirtį ir apmąstymus per tam tikrą laikotarpį. Taip tyrėjai gali užfiksuoti išsamias, asmenines išvagas apie dalyvių kasdienį gyvenimą, emocijas ir perspektyvas ir kaip jos keičiasi.

Dienoraščiai gali būti struktūrizuoti su užuominomis (pvz., pagrindiniu klausimu) arba gali būti atviri, suteikiant dalyviams galimybę laisvai išreikšti savo mintis. Kaip kokybinis metodas, dienoraščio įrašai yra vertingi tiriant sudėtingus klausimus, stebint pokyčius bėgant laikui.

3) Analizuoti

YPAR **duomenų analizė atliekama bendradarbiaujant.**

Surinkę medžiagą, atsakydami į klausimą, dalyviai susirenka **kritiškai aptarti savo darbo prasmę** ir sukurti **tyrimo rezultatus** (\neq tyrimo duomenys, žr. žodyną).

Tradiciniuose tyrimuose taikomi įvairūs kokybiniai duomenų analizės metodai, kuriuos galima pritaikyti dalyvavimu grindžiamam kontekstui:

- **Teminė arba diskurso analizė** - tai rašytinės arba sakytinės kalbos tyrimas, siekiant suprasti, kaip ji kuria prasmę, galios santykius ir socialines normas. Tyrėjai analizuoja tekstus, pokalbius (interview ar fokus grupių metu) arba žiniasklaidą, kad iširtų, kaip kalba formuoja ir atspindi socialinę tikrovę, ideologiją ar kultūrinę praktikas.

→ YPAR dalyviai aktyviai dalyvauja nustatant ir interpretuojant, kaip diskursas formuoja jų realybes.

- **Vizualinė analizė** apima vaizdų, filmų, meno kūrinių ar kitos vizualinės žiniasklaidos nagrinėjimą, siekiant suprasti, kaip jie perteikia prasmę, atspindi socialines problemas ar daro įtaką suvokimui.

→ YPAR dalyviai aktyviai dalyvauja nagrinėjant vaizdus ar vaizdinę produkciją, susijusią su jų pačių patirtimi ar bendruomenėmis. Jie ne tik interpretuoja reikšmę, bet ir apmąsto, kaip šie vaizdiniai paneigia stereotipus ar atspindi jų tikroves.

3.1. Modelių atradimas koduojant kokybinius duomenis

Duomenų rinkimo apžvalga: jaunieji fasilitatoriai pasirinktus kokybinius duomenis (citasas, pastebėjimus, vaizdus) išdėsto matomu formatu, pavyzdžiui, atspausdintuose lapuose arba lipniuose lapeliuose ant sienos. Užtikrinkite, kad visi dalyviai galėtų matyti šiuos duomenų taškus ir su jais sąveikauti.

Kylančių temų nustatymas: tada jie paskatina kiekvieną dalyvį sugrupuoti susijusius duomenis į temas, klausdami: „Kurie žodžiai ar idėjos atrodo tinkami būti kartu?“. Pavyzdžiui, jie gali sugrupuoti teiginius, perteikiančius „stereotipus“ arba „įgalinimą“.

Nustačius pagrindines temas, fasilitatoriai gali užduoti šiuos klausimus, kad

pagilintų supratimą ir patvirtintų, ar temos sutampa:

- ➔ Ar šios temos atspindi jūsų patirtį? Kodėl, kodėl ne?
- ➔ Ko galbūt trūksta?
- ➔ Ar yra kas nors, ko turėjome paklausti, bet nepaklausėme?
- ➔ Ar pastebite kokių nors naujų modelių ar temų, kurių dar nenustatėme?
- ➔ Kaip manote, kokias svarbiausias šios informacijos išvadas galite padaryti?

Teiginio formuluotė: remdamiesi temomis, dalyviai suformuluoja platesnius teiginius. Pavyzdžiui, jei vienoje temoje yra tokios frazės kaip „beviltiškumas“, „baimė dėl ateities“ ir „prislėgtas“, grupė gali suformuluoti tokį teiginį: „Jaunimas jaučia bejėgiškumą dėl klimato kaitos“. Kita grupė, kurioje yra tokios frazės kaip „noriu kažką pakeisti“ arba „aktyvizmas suteikia jėgų“, galėtų sukurti teiginį, pavyzdžiui, „Daugelis jaunimo aplinkosaugos veiksmus vertina kaip būdą kovoti su ekologiniu nerimu“.

Kiekybinių duomenų analizė

Duomenų rinkimo apžvalga: aukščiau pateiktą užduotį galima pakartoti su kiekybiniais tyrimo duomenimis. Viena iš galimybių - išskaidyti sudėtingus duomenis į prieinamesnes santraukas, diagramas ar vizualizacijas.

Tendencijų nustatymas: mažose grupėse dalyviai nagrinėja vaizdinę medžiagą ir nustato modelius, skirtumus ar tendencijas. Fasilitatoriai gali užduoti tokius pagrindinius klausimus: „Kokios tendencijos išsiskiria?“ arba „Ką šie skaičiai galėtų reikšti mūsų bendruomenei?“.

Teiginių formulavimas: paraginkite grupes parengti pirminius teiginius, pagrįstus nustatytomis tendencijomis.

4) Veikti

Kaip minėta, YPAR siekia pereiti nuo mokslinių tyrimų rezultatų prie veiksmų. Šio etapo metu fasilitatoriai ir dalyviai peržiūri savo rezultatus ir susitaria dėl:

- Kurios įžvalgos gali turėti įtakos realiam pasauliui.
- Kokiais projekto rezultatais galima dalintis su įvairiomis auditorijomis, kad būtų galima lengviau pasiekti pokyčių
- Kokie sąjungininkai gali padėti paremti ir (arba) įsitraukti į veiksmą (-us).

YPAR veiksmų etapas gali būti įvairių formų, nes tai, **kas laikoma veiksmais ir pokyčiais, kiekviename projekte yra skirtinga.**

Pateikiame galimų numatomų rezultatų sąrašą:

- ◆ **Politinių rekomendacijų** (žr. B priedą), **pristatymų** ar **ataskaitų**, skirtų įvairioms auditorijoms (politinių sprendimų priėmėjams, akademinėms institucijoms, vietinėms nevyriausybinėms organizacijoms...), rašymas.
- ◆ **Susitikimų** ir **konferencijų** organizavimas, skirtas rezultatų pristatymui ir dalinimuisi.
- ◆ **Koalicijų** ar partnerystės su organizacijomis ar aktyvistais kūrimas, siekiant padidinti bendruomenės aktyvumą sprendžiant konkrečią problemą ir (arba) priimant konkretų sprendimą.
- ◆ **Meno kūrinį** emocinio poveikio panaudojimas siekiant paveikti politikos formuotojus ir žurnalistus (leidiniai, vaizdo kampanijos, koliažai...)

Pokyčio teorija kaip veiksmų gairės

Pokyčio teorija (angl. Theory of Change, ToC) - tai sistema, paaiškinanti, kaip ir kodėl dėl konkrečių veiksmų įvyks norimas pokytis. Joje nurodomi loginiai žingsniai, siejantys veiksmus su siekiamais rezultatais.

YPAR atveju pokyčio teorija gali padėti jaunesiems tyrėjams nustatyti savo projekto tikslus ir išsiaiškinti būdus, kuriais jų rezultatai padės pasiekti reikšmingų pokyčių.

Norint panaudoti pokyčio teoriją, paprasta ir veiksminga priemonė yra **JEIGU - TADA – NES** (ang. IF – THEN – BECAUSE) sistema. Štai kaip ji veikia:

JEIGU: Pradėkite nuo veiksmo ar intervencijos, kurios planuojate imtis (pvz., „Jei organizuosime jaunimo vadovaujamas dirbtuves apie klimato kaitą...“).

TADA: Toliau nurodykite tikėtiną to veiksmo rezultatą (pvz., „...tada daugiau jaunų žmonių jausis įgalinti pasisakyti už aplinkos politikos pokyčius...“).

NES: Galiausiai paaiškinkite, kuo grindžiate savo lūkesčius (pvz., „...nes, mąstydami ir diskutuodami kartu su bendraamžiais, jie sustiprins savo žinias ir priemones, padedančias įsitraukti į klimato aktyvumo veiklą.“)

5) Vertinti

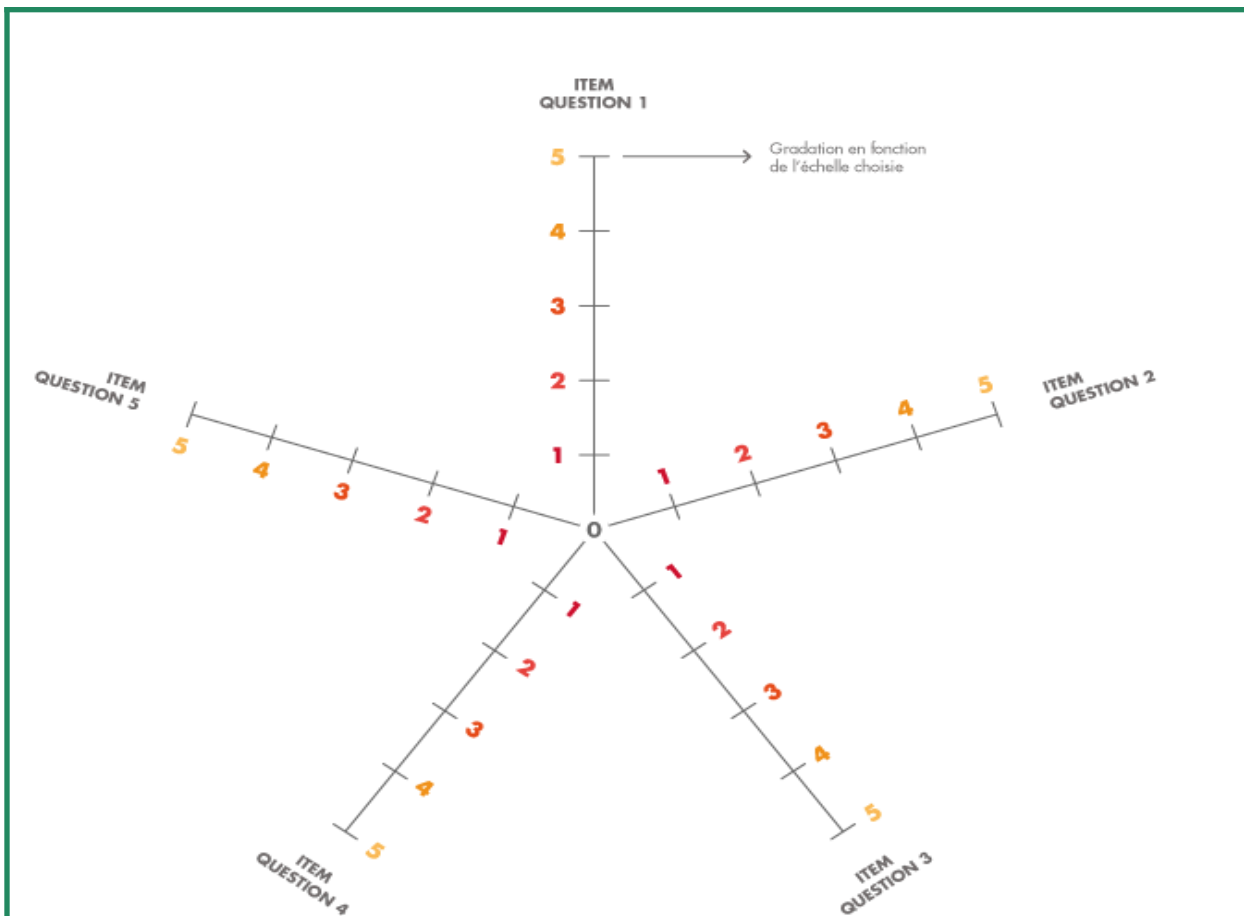
YPAR projekto pabaigoje labai svarbu įtraukti vertinimo ir grįžtamojo ryšio etapą, nes jis leidžia ir jaunesiems tyrėjams, ir fasilitatoriams apmąstyti, kas pavyko, o kas ne, ir nustatyti pamokas, kuriomis galima remtis įgyvendinant būsimus projektus.

Šis etapas taip pat suteikia jaunimui galimybę pamatyti apčiuopiamus savo darbo rezultatus, sustiprina jų savarankiškumo jausmą ir jų indėlio į pokyčių kūrimą svarbą.

5.1. DU VERTINIMO ĮRANKIAI

1. „Sokrato ratas“ (arba „Voratinklis“)

Tai vaizdinė priemonė, naudojama įvairiems projekto elementams ar aspektams vertinti pagal kelis kriterijus ([daugiau informacijos pateikiama šioje svetainėje](#)). Kiekvienam dalyviui atskirai galite pateikti rato kopiją arba nupiešti / suprojektuoti didelį ratą lentoje ar ant grindų.

Vykdam YPAR projektą, skirtą jaunimo ekologiniam nerimui, jis gali padėti įvertinti tokius svarbius veiksnius kaip **emocinė gerovė, žinios apie klimata, aktyvumo įgūdžiai** ar **dalyvavimas bendruomenėje**.

Tokiu būdu jie gali įsivaizduoti pažangą, atkreipti dėmesį į tobulintinas sritis ir aptarti žingsnius, kurių reikia tikslams pasiekti, todėl tai yra bendradarbiavimo ir reflekyvaus vertinimo priemonė.

2. „Plius, Minus, Delta“

Norėdami taikyti šį metodą, paprašykite dalyvių nustatyti „**pliusus**“ - kas pavyko gerai ir turėtų būti tęsiama būsimoose projektuose. Tuomet aptarkite „**minusus**“ - kas nepasiteisino arba kėlė sunkumų. Galiausiai išnagrinėkite „**delta**“, kurioje išryškėja pokyčiai ar korekcijos, reikalingos tolesniam projekto tobulinimui.

+	-	Δ
---	---	---

Galimi pavojai ir apribojimai

Nepaisant daugybės pirmiau minėtų privalumų, YPAR taikymas turi trūkumų ir gali kelti tam tikrą riziką tyrimams. Toliau pateikiamos kelios iš jų:

- ❖ **Įtraukimas savo tikslams pasiekti arba simbolinis atstovavimas:** įtakingi subjektai, pavyzdžiui, politikai, gali pritaikyti YPAR projektus savo interesams, todėl projektas gali būti įgyvendinamas pagal jų darbotvarkę. Tai gali lemti, kad marginalizuoti balsai tampa tik simboliniais, o jaunimo dalyvavimas yra tik parodomasis, be tikro įsipareigojimo imtis veiksmų.
- ❖ **Dalyvavimo romantizavimas:** yra tendencija idealizuoti participatory action research kaip egalitarinį procesą. Sąvoka „dalyvavimas“ gali tapti madingu žodžiu, kurį organizacijos naudoja paviršutiniškai, siekdamos deklaruoti dalyvavimą, tačiau nekvestionuodamos esamos galios dinamikos. Tai gali lemti „tuščią tauškesį“, nes žodžiai praranda prasmę be atitinkamų veiksmų.
- ❖ **Galios nelygybės:** dideli gyvenimo patirties ir privilegijų skirtumai gali kelti sunkumų YPAR. Ne visi turi vienodas galimybes naudotis ištekliais ar dalyvauti, o tai gali padidinti esamą nelygybę. Labai svarbu kritiškai išnagrinėti dalyvių pozicijas ir aktyviai dirbti siekiant įtraukti tuos, kurie gali būti marginalizuoti.
- ❖ **Prieinamumo ir įtraukties klausimai:** reikia stengtis užtikrinti kuo didesnę prieinamumą, pavyzdžiui, kompensuoti dalyviams už sugaištą laiką ir sudaryti sąlygas prisitaikyti prie sveikatos būklės ar negalios. Norint užtikrinti visapusišką dalyvavimą, labai svarbu kurti dalyvavimo veiklas, kurios atitiktų bendruomenės bendravimo stilių.
- ❖ **Kontrolės stoka ir nenuspėjamumas:** YPAR iš esmės yra nenuspėjamas, panašus į „autobuso vairavimą iš galinės keleivio sėdynės“. Nors netikėtumai gali reikšti mokymąsi, jie taip pat gali sugriauti nustatytus planus. Labai svarbu suderinti norą kontroliuoti ir atvirumą netikėtiems rezultatams.
- ❖ **Griežtumo kritika:** YPAR projektai gali susidurti su skepticizmu dėl jų metodologinio tikslumo lyginant su tradiciniais tyrimais. Kritikai teigia, kad jiems trūksta kiekybinės kontrolės ir statistinio sudėtingumo, nors

ilgainiui tokia kritika buvo paneigta.

- ❖ **Dalyvių pasitraukimas:** net ir stabilioje grupėje kai kurie dalyviai gali pasitraukti dėl pasikeitusių aplinkybių, interesų ar sveikatos problemų. Šis pasitraukimas gali turėti įtakos tyrimo tęstinumui ir turiningumui.
- ❖ **Konfliktai ir rizika dalyviams:** Dalyvavimas YPAR, ypač tokiomis jautriomis temomis kaip **ekologinis nerimas**, gali sukelti konfliktų, kurie gali kelti pavojų dalyviams, ypač tiems, kurie yra iš marginalizuotos aplinkos. Labai svarbu įtraukti į traumatizmą orientuotą praktiką, kuri padėtų jaunimo organizatoriams ir tyrėjams viso proceso metu.

Žodynas

Keletas šių apibrėžimų yra iš « *Participatory action research* » (Cornish et al., 2023), ir « *Research for Organizing : A Toolkit for Participatory Action Research* » (TakeRoot Justice, 2024).

Bendradarbiavimu pagrįsta analizė

Kelių projekto narių dalyvavimas analizuojant ir interpretuojant gautą medžiagą, paprastai interaktyviais individualaus darbo arba darbo poromis ir grupinių diskusijų ciklais.

Bendruomenė

Tai ir struktūra, ir procesas, reiškiantis dažnai skirtingų ir nelygių asmenų, užsiimančių bendromis užduotimis ar veiksmis, turinčių bendrų interesų, dėl kurių jie užmezga socialinius ryšius ar bendrauja vieni su kitais, tinklą.

Diskurso Analizė

Rašytinės ar sakytinės kalbos tyrimas, siekiant suprasti, kaip ji kuria prasmę, galios santykius ir socialines normas.

Gavybos moksliniai tyrimai

Tyrimai, kurie išgauna informaciją ir naudojami ryšiais, vietovėmis bei žmonėmis, teikia naudą mokslininkams ar institucijoms kitur,

tačiau eikvoja išteklius tyrimų vykdymo vietose.

Jaunimas

Terminas, reiškiantis jaunas žmones, kurie paprastai pereina iš vaikystės į suaugusiųjų amžių. Amžiaus ribos skiriasi priklausomai nuo institucijos: Jungtinės Tautos jaunimu apibrėžia asmenis nuo 15 iki 24 metų.

Kiekybiniai (metodai)

Tyrimų metodas, kai renkami ir analizuojami skaitiniai duomenys, siekiant nustatyti dėsningumus, ryšius ir tendencijas, dažnai atliekant apklausas, eksperimentus ar statistinę analizę.

Kokybiniai (duomenys)

Duomenys, kuriuos galima stebėti, bet kurių negalima išmatuoti, ir kurie pateikiami kaip pasakojimai ar aprašymai, paprastai renkami per interviu ar tikslinių grupių susitikimus.

Kokybiniai (metodai)

Tyrimo metodas, kuriuo siekiama iširti ir suprasti žmonių patirtį, įsitikinimus ir elgesį pasitelkiant neskaitmeninius

duomenis, pavyzdžiui, interviu, stebėjimus ir tekstus.

Literatūros apžvalga

Esamų straipsnių, mokslinių tyrimų ir ataskaitų apžvalga, siekiant išsiaiškinti, kokia informacija apie nagrinėjamą temą jau egzistuoja.

Mokslininkas-aktyvistas

Dvigubas vaidmuo, kai mokslininkai, bendradarbiaudami su marginalizuotomis bendruomenėmis ir (arba) organizacijomis, naudoja savo žinias (mokslinę veiklą), siekdami kovoti su neteisybe ir skatinti pokyčius (aktyvizmą).

Pavyzdys

Žmonių, su kuriais kalbėsitės, kad atsakytumėte į savo tyrimo klausimus, grupė.

Politinės rekomendacijos

Pasiūlymai išrinktiems pareigūnams ar valdžią turintiems žmonėms, kaip išspręsti problemas, kurias atskleidėte atlikdami tyrimą.

Refleksiškumas

Metodologinė praktika, kurios metu mokslininkai kritiškai apmąsto savo pozicionavimą ir jo poveikį dalyviams

bei bendra-tyrėjams, temos suvokimui ir kuriamoms žinioms.

Simbolinis atstovavimas

Veikimas arba asmens paskyrimas dėl priešasčių, nesusijusių su prasmingu pokyčių skatinimu.

Transformacija

Sisteminis pokytis, kai santykiai ir struktūros yra iš esmės pakeičiami, dažnai priešingas mažesnio masto pokyčiams, tokiems kaip esamų santykių koregavimas ar tobulinimas.

Tyrimo klausimai

Plačių, visa apimančių klausimų, į kuriuos siekiate atsakyti atlikdami tyrimą, rinkinys.

Tyrimo rezultatai

Išvada, padaryta remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis. Rezultatas yra trumpas ir konkretus, leidžiantis papasakoti istoriją remiantis jūsų duomenimis.

Bibliografija

Participatory Action Research - Šaknys

Cornish et al. (2023) « Participatory action research » , *nature reviews*.

Smith (2021). *Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples*

Chilisa (2019). *Indigenous Research Methodologies*.

Reason & Bradbury (2015). *The Sage Handbook of Action Research: Participative Inquiry and Practice*.

Mama (1995). *Beyond the Masks: Race, Gender, and Subjectivity*.

Crenshaw (1991), « Mapping the margins: intersectionality, identity politics, and violence against women of color. » *Stanf. Law Rev.*

Fals-Borda & Rahman (1991). *Action and Knowledge*.

Freire (1970). *Pedagogy of the Oppressed*.

Fanon (1963). *The Wretched of the Earth*.

Lewin (1946). « Action research and minority problems. » *J. Soc. Issues*

Participatory Action Research - Praktika

TakeRoot Justice (2024) "Research for Organizing : A Toolkit for Participatory Action Research".
<https://www.researchfororganizing.org/>

Pain et al. (2019) "Participatory Action Research Toolkit: An Introduction to Using PAR as an Approach to Learning, Research and Action" *Durham University*.
<https://www.youngfoundation.org/institute-for-community-studies/repository/participatory-action-research-toolkit-an-introduction-to-using-par-as-an-approach-to-learning-research-and-action/>

Hall et al. (2017) "A Toolkit for Participatory Action Research" *TNI, FIAN, PLAAS, International Institute of Social Studies*.
<https://www.tni.org/en/publication/a-toolkit-for-participatory-action-research>

Burns et al. (2011) « A Short Guide to Community Based Participatory Action Research » *Advancement Project, Healthy City*.
<https://www.ktpathways.ca/resources/short-guide-community-based-participatory-action-research>

Onyango & Worthen (2010) « Handbook of Participatory Methods for Community-Based Projects: A Guide for Programmers and Implementers

Based on the Participatory Action Research Project with Young Mothers and their Children in Liberia, Sierra Leone, and Northern Uganda» *Save the Children*.

<https://resourcecentre.savethechildren.net/document/handbook-participatory-methods-community-based-projects-guide-programmers-and-implementers/>

Youth-Led Research - Praktika

Berkeley YPAR Hub (UC-Berkeley and SF Peer Resources)
<https://yparhub.berkeley.edu/getting-started>

Community Futures, Community Lore Stepping Stones Curriculum (UC Davis)
<https://ypar.cfcl.ucdavis.edu/>

Informed Change (2021) «Experts of Their Own Experience. Simple Methods for Collecting and Making Sense of Youth Participant Data».
<https://www.informed-change.com/aea-materials>

Ozer et al. (2020). « Youth Participatory Approaches and Health Equity: Conceptualization and Integrative Review» *Am J Community Psychol*.

Cuevas-Parra & Tisdall (2019). « Child-Led Research: Questioning Knowledge. » *Social Sciences*.

Child Rights Resource Center (2010). « Child- and Youth-friendly Participatory Action Research Toolkit».
<https://resourcecentre.savethechildren.net/document/child-and-youth-friendly-participatory-action-research-toolkit/>

[n.net/document/child-and-youth-friendly-participatory-action-research-toolkit/](https://resourcecentre.savethechildren.net/document/child-and-youth-friendly-participatory-action-research-toolkit/)

Ekologinis nerimas : Kontekstas, priežastys, pasekmės ir sprendimai

Ecoanxious stories (2024)
<https://ecoanxious.ca/>

Knops (2024). « Chapter 4: Beyond the indignation of young climate activists: the political potential of climate-emotions », in *Research Handbook on the Sociology of Youth*.

Léger-Goodes et al. (2022). « Eco-anxiety in children: A scoping review of the mental health impacts of the awareness of climate change. » *Frontiers in Psychology*.

Heeren et al. (2022). « On climate anxiety and the threat it may pose to daily life functioning and adaptation: A study among European and African French-speaking participants. » *Climatic Change*.

Hickman et al. (2021). « Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey. » *The Lancet Planetary Health*.

Pihkala (2020a). « Anxiety and the Ecological Crisis: An Analysis of Eco-Anxiety and Climate Anxiety. » *Sustainability*.

Pihkala (2020b). « Eco-anxiety and environmental education. » *Sustainability*.

Clayton (2020). « Climate anxiety : psychological responses to climate change. » *Journal of Anxiety Disorders*.

Wu et al. (2020). « Climate anxiety in young people: a call to action. » *The Lancet Planetary Health*

Ray (2020). *A field guide to climate anxiety: How to keep your cool on a warming planet*

Jickling & Blenkinsop (2020). « Wilding teacher education : responding to the cries of nature. » *Canadian Journal of Environmental Education*.

Verplanken et al. (2020). « On the nature of eco-anxiety: How constructive or unconstructive is habitual worry about global warming? » *Journal of Environmental Psychology*.

Grose (2020). *A Guide to Eco-Anxiety: How to Protect the Planet and Your Mental Health*.

Nairn (2019). « Learning from Young People Engaged in Climate Activism: The Potential of Collectivizing Despair and Hope. » *Young*.

Berry et al. (2018). « The case for systems thinking about climate change and mental health. » *Nat. Clim. Chang*.

Apie ekologinį nerimą Lietuvoje

Rimaitė (2023). « Ekologinis nerimas rizikos visuomenėje: ekosąmoningumo ir aplinkosauginių požiūrių tyrimas. » *Sveikatos mokslai*, 33(7): 94-97.

Cenaitė & Dervinytė-Bongarzoni (2022). « Ekologinės krizės įtaka vaikų ir jaunimo psichikos sveikatai: ekologinis nerimas. » *Visuomenės sveikata*, 3(98): 1-19.

Tamošiūnaitė (2020). « Ekologinis nerimas – naujas iššūkis šių dienų žmogui. Kauno diena. »

<https://m.kauno.diena.lt/naujienos/sveikata/psichologija/ekologinis-nerimas-naujas-issukis-siu-dienu-zmogui-955463>

Priedai

A. Informuoto asmens sutikimo formos šablonas

(Iš TakeRoot Justice (2024) « Research for Organizing : A Toolkit for Participatory Action Research »)

Prieš priimdami sprendimą dalyvauti ar nedalyvauti šiame tyrime, atidžiai apsvarstykite šią informaciją.

Tyrimo tikslas:

[Įterpkite keletą sakinių apie tyrimo atlikimo tikslą.]

Ką atliksite šiame tyrime:

[Keliais sakiniais paaiškinkite dalyviui, kaip jis dalyvaus tyrime. Pavyzdžiui: Jūs dalyvausite asmeniniame individualiame interviu, kurio metu turėsite atsakyti į įvairius klausimus apie savo, kaip asmens, dirbančio restorane, patirtį.]

Laikas:

[Įrašykite, kiek laiko truks interviu.]

Rizikos:

Įrašykite bet kokią numatomą su tyrimu susijusią riziką. Jei jų nėra, rašykite: Su dalyvavimu šiame tyrime susijusios rizikos nenumatoma. Jūsų vardas, pavardė ir bet kokia kita identifikacinė informacija NIEKAM nebus perduota.

Privalumai:

Parašykite, kokią naudą dalyviai gaus atlikę šį tyrimą. Pavyzdžiui, tyrimo pabaigoje parašysime ataskaitą, kurioje bus užfiksuota jūsų ir visų kitų tyrime dalyvavusių restorano darbuotojų patirtis. Ataskaitoje bus pateikta svarbios informacijos apie restoranų pramonę ir apie tai, ką galima patobulinti, kad ši pramonė geriau dirbtų jums ir kitiems organizacijos nariams.

Kompensacija:

Jei už dalyvavimą projekte mokate kompensaciją, nurodykite jos dydį.

Konfidencialumas:

Jūsų dalyvavimas šiame tyrime išliks konfidencialus, o jūsų tapatybė nebus saugoma kartu su jūsų duomenimis. Jūsų atsakymams bus suteiktas kodo numeris,

o sąrašas, kuriame jūsų vardas ir pavardė bus susieti su šiuo numeriu, bus laikomas užrakintame kambaryje ir bus sunaikintas, kai visi duomenys bus surinkti ir išanalizuoti. Be to, cituodami interviu, cituojamą asmenį tiesiog vadinsime „dalyviu Nr. 1“ (kiekvienam dalyviui priskiriant atsitiktinį skaičių), kad nebūtų galima nustatyti, jog asmuo dirba konkrečiam pardavėjui, o pats asmuo taip pat nebūtų identifikuojamas.

Dalyvavimas ir pasitraukimas:

Jūsų dalyvavimas šiame tyrime yra visiškai savanoriškas, todėl bet kada galite pasitraukti be jokių nuobaudų. Galite pasitraukti informuodami tyrėją, kad nebenorite dalyvauti tyrime (jokie klausimai nebus užduodami).

Kontaktai:

Jei turite klausimų apie šį tyrimą, kreipkitės į _____.

Susitarimas:

Man buvo pakankamai paaiškintas šio tyrimo pobūdis ir tikslas, todėl sutinku dalyvauti šiame tyrime. Suprantu, kad bet kuriuo metu galiu pasitraukti iš dalyvavimo tyrime, nepatirdamas jokių nuobaudų.

Parašas: _____

Data: _____

Vardas: _____

B. Veiksmingų politikos rekomendacijų kūrimas

(Iš TakeRoot Justice (2024) « Research for Organizing : A Toolkit for Participatory Action Research »)

Nurodymai fasilitatoriui:

1. Pristatykite, kad ši veikla padės grupei parengti politines rekomendacijas jūsų (Y)PAR projektui.
2. Paskelbkite savo atlikto tyrimo rezultatus ant sienos. Kartu su grupe apžvelkite savo tyrimo išvadas. Priminkite grupei, kad **politikos rekomendacijose pateikiami problemų, kurias radote ir užfiksavote atlikdami tyrimą, sprendimai.**

3. Pakabinkite ant sienos politikos tikslų schemą ir priminkite dalyviams, kad kiekviena jų siūloma politikos rekomendacija turi turėti konkretų tikslą, galintį sukurti ar pakeisti jų reikalaujamą politiką.

4. Suskirstykite dalyvius į mažas grupes.

5. Suteikite kiekvienai grupei 5-10 minučių, kad ji parengtų 2-3 politines rekomendacijas (jei reikia, suskirstykite jas pagal kategorijas: teisėkūros, biudžeto, vykdymo užtikrinimo, priežiūros ir demokratinio dalyvavimo). Priminkite grupėms susieti rekomendacijas su išvadomis. Jei kai kurios kategorijos neatrodo svarbios jūsų projektui, tiesiog paprašykite dalyvių apie tai pažymėti savo mažų grupių diskusijose. Pasakykite mažoms grupėms, kad jos pasiruoštų pristatyti toliau išvardytus dalykus didesnei grupei:

- a. Politinė rekomendacija
- b. Paaiškinkite, kuriai kategorijai ją priskyrėte ir kodėl.
- c. Paaiškinkite, kas yra tikslinė auditorija ir kodėl.
- d. Paaiškinkite, kokios informacijos dar reikia, kad ši rekomendacija taptų svaria politine rekomendacija.

6. Grįžkite į bendrą grupę ir paprašykite, kad kiekviena maža grupė pristatytų, ką sugalvojo.

7. Po to, kai visos grupės pristatys, paprašykite grupės apsvarstyti šiuos klausimus:

- a. Kurios rekomendacijos labiausiai atitinka projekto prioritetus?
- b. Kurios rekomendacijos turės didžiausią poveikį (atsižvelgiant į prioritetus)?
- c. Kurios rekomendacijos atrodo tinkamiausios artimiausiu laikotarpiu?
- d. Kurių rekomendacijų įgyvendinimas atrodo kaip ilgalaikė kova?
- e. Kurias rekomendacijas bus sunkiausia laimėti?

8. Pažymėkite ant popieriaus lapo, kurios rekomendacijos atrodo aukščiausio prioriteto (turinčios didžiausią poveikį, labiausiai atitinkančios prioritetus), kurios yra trumpalaikės, kurios ilgalaikės ir kurios atrodo sudėtingiausiai įgyvendinamos.

9. Paklauskite grupės, ar ji gerai jaučiasi dėl to, ką sugalvojo? Ar ko nors trūksta? Ar yra kas nors, į ką neatsižvelgėte, ar reikalauja tolimesnio darbo?

10. Paaiškinkite, kad tuo galima remtis rengiant rekomendacijas, kurias galima įtraukti į tyrimo ataskaitą.

Apie YOU-CARE

YOU CARE (YOUth Creating Action Research on Eco-anxiety) - tai Erasmus+ KA220-YOU (Nr. 2023-2-BG01-KA220-YOU-000171222) projektas, kurį koordinuoja Association FOR YOU.

Pagrindinis YOU CARE tikslas - stiprinti mokslinių tyrimų, politikos ir praktikos sąsajas, kad Europoje gyvenantys jauni žmonės (14-25 metų) galėtų bendrai tyrinėti įvairias su ekologine krize susijusias emocijas, pereinant nuo individualaus susirūpinimo prie aktyvaus dalyvavimo.

Tai pasiekama kuriant YPAR struktūrą, kartu su tarpusavio mokymosi mainais, suteikiančiais jaunimui galimybę geriau suprasti, susigražinti šias emocijas ir veikti pagal jas sprendimų priėmimo lygiu.

Šiam pagrindiniam tikslui paremti YOU CARE siekia šių konkrečių tikslų:

SO1 - Suteikti jaunimo darbuotojams ir pedagogams žinių ir priemonių, padedančių jauniems žmonėms įveikti ekologinį nerimą.

SO2 - Įgalinti jaunus žmones iš įvairių socialinių ir ekonominių tikrovių bendrauti ir dalintis savo patirtimi sprendžiant ekologinius klausimus.

SO3 - Surinkti vertingų duomenų, leidžiančių įvertinti ekologinio nerimo paplitimą ir intensyvumą tarp jaunimo įvairiose Europos šalyse.

YouCare
Youth Creating Action
Research on Eco-anxiety

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Youth-led Participatory Action Research priemonių rinkinį parengė
QUEST (Belgija) ir **FELCOS UMBRIA** (Italy)
projektui YOU CARE ir jos partneriams :
Association FOR YOU (Bulgarija), **Inovatyvi karta** (Lietuva)
ir **Love and Care for People** (Airija).

Autorė : Mathilda Diaz
Vertė : Aistė Kašėtaitė
Paskelbta : 2024 spalįs

Europos Komisijos parama šio leidinio leidybai nereiškia, kad ji pritaria jo turiniui, kuris atspindi tik autorių nuomonę, ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią jame pateiktos informacijos panaudojimą.

